

Název práce: Přestavba fonologického systému současné polštiny s důrazem na vokalizmus

Autor: Richard Vacula

Vedoucí práce: prof. dr. hab. Mieczysław Balowski

Oponent práce: dr. Renata Rusin Dybalska, CSc.

Typ studia: Filologie – Polský jazyk

Studijní rok: 2007/2008

Rozsah práce: 95 s.

Posudek diplomové práce

1. Celková charakteristika práce

Cílem předkládané diplomové práce bylo popsat polský jazyk, resp. jeho fonologický systém, se zřetelem na diachronní aspekt výzkumu. V analýze diplomant soustředil svou pozornost na materiálovou část práce, tedy jen na analýzu vokálu a konsonantu polštiny v současné době a porovnával s popisem v polských mluvnicích. Za výchozí hypotézu vzal tvrzení, že všechny změny, ke kterým v současné době dochází, byly způsobeny faktory artikulačně-fyziologickými a vnitřně-systémovými.

2. Metoda práce

Autor v práci vychází z rozboru jazykového materiálu získaného excerpcí. Z níž diplomant vybral vokály, konsonanty a diftongy, jejich význam zkonfrontoval s popisem v normativních mluvnicích, resp. popisech fonologického a fonetického systému spisovné polštiny. A proto z metodologického hlediska vychází Vacula ze synchronní strukturní jazykovědy pražské školy. I když systémové změny polského hláskosloví vidí v jejich dynamičnosti, neopomíjí hlediska diachronního. U interpretaci navrhuje rovněž model založený na principech generativní jazykovědy.

V převážné části se jedná o změny jen ve výslovnosti, dále o proměny polského fonologického systému, zde jde hlavně o nazály, které se současně už nevyslovuje synchronně, ale asynchronně, čímž vznikají diftongy (zde lze jen doporučit srovnání s dalšími pracemi týkajícími se češtiny a i jiných slovanských jazyků).

3. Struktura a koncepce práce

Práce obsahuje:

- teoretické uvedení do problematiky pojednávající o historii a metodách zkoumání analyzované jazykové roviny (především s ohledem na vokální a konsonantický kód).
- charakteristika polských hlásek a fonému.
- vlastní výzkumná práce, kterou z větší části tvoří zmíněná analýza nosových souhlásek ztráta nazálního komponentu, popis vývojových tendencí v polské fonologii, opatřený krátkými poznámkami a komentářem.
- práce dále obsahuje závěr se shrnutím nejdůležitějších zjištění, stručné české a anglické resumé, seznam použité literatury a přílohy.

4. Těžiště a přínos práce

Na práci oceňuji především snahu přinést objektivní pohled příslušníka mladé generace na stále aktuální problematiku jazykové a společensko-kulturní povahy. Zárukou zminěné objektivnosti je dostatečně sestavený (ačkoli ne zcela dopracovaný) popis fonologického modelu polštiny (asi nové polštiny) a vyhledání tendencí, které je vidět ve vývoji polských hlásek ve XX. a XXI. století.

5. Podstatnější nedostatky a náměty k obhajobě

Podstatnější výhrady lze autorce vytknout v určitých formálních nesrovnalostech. Přestože je práce vybavena náležitým aparát, obsahuje nesrovnalosti ve formě uvádění číselného indexu odkazujícího k poznámce pod čarou (uváděný za tečkou, čárkou), doporučit lze také unifikaci psaní kurzívou a odsazení znaku. Za zmínku stojí také fakticky zjednodušený diachronní popis polského vokalismus.

Z obsahového hlediska je možno mít připomínky k odkazům na další zdroje v kapitole věnované nazálním samohláskám a vývojovým tendencím (chybí mj. novější práce I. Sawické z Toruně, J. Tambor z Katovic, a další). Další výhrady směřují k samotné výzkumné práci. Autor vzal materiál z hovorového jazyka (*języka potocznego*), což nevždy odpovídá mluvené podobě jazyka (např. sociolektální realizace fonému, idiolektální výslovnost atd.). Tím omezil platnost závěru, ke kterým došel. Toto možná bylo doplnit o další informace (např. rozdělení na kontakt, prostor, kanál atd., které bylo vidět v analyzovaných textech).

Nicméně způsob popisu a analýza jsou dobré. Na výrazech v práci autorem rozebíraných a analyzovaných lze dokázat, což je, že v současné polštině zanikají nazální samohlásky, na jejich místo se utvářejí diftongy.

Na závěr rád zdurazním, že na práci je vidět také stopy vedení p. doc. Jiřiny Hurkové-Novotné, která – dalo by se říci – zde „udělala základ“ pro výzkum tak současně velmi složitého problému a analýzy tyto nejjednodušší, jazykové látky.

6. Výsledné hodnocení práce

Práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce v magisterském oborovém studiu a vzhledem k výše uvedenému ji hodnotím jako „velmi dobrou“.

V Praze 14. 09. 2008

prof. dr hab. Mieczysław Balowski